

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษานับเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ประเทศใดมีประชากรที่ได้รับ การศึกษาสูง ประเทศนั้นมักจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาทุกด้านทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษาและวัฒนธรรม ดังนั้นการพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องพัฒนาคนโดยใช้กระบวนการทาง การศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการทางการศึกษาช่วยพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ เจตคติ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคลให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพ ทำให้ การพัฒนาประเทศเป็นไปด้วยความราบรื่นเกิดผลที่แน่นอนรวดเร็ว ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การศึกษานำไปสู่การพัฒนามนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศและประเทศจะเจริญ ก้าวหน้าได้นั้น ประชาชนในประเทศต้องได้รับการพัฒนาทางด้านการศึกษา ดังนั้นการจัดการศึกษา จึงจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสอดคล้องกับวิถีชีวิตที่แท้จริงของ ชุมชนและสังคมนั้นๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาประเทศ (เอกวิทย์ ฒ กลาง. 2540: 206)

หลักสูตรที่จัดทำโดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความสำคัญทั้ง ด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสุข โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเอง ส่งเสริมผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กรมวิชาการ. 2545.ก) การศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ การศึกษาที่ดีทำให้มนุษย์เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ ในอดีตที่ผ่านมาการจัดการศึกษาของไทยแม้ว่าจะประสบผลสำเร็จ แต่ยังเป็นปัญหาที่ยัง ไม่สอดคล้องกับสภาพความต้องการตามความเป็นจริง ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในสังคมเท่าที่ควร ปัญหาใหญ่ของการศึกษาของประเทศไทยคือ การที่ไม่สามารถเตรียมคนไทย ให้สามารถเผชิญ กับยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง ทำให้สังคมไทยอ่อนแอ ขัดแย้งทำลายตนเอง และวิกฤตการณ์ การศึกษาไทยจำเป็นต้องมีการปฏิรูป เพื่อให้การยกเครื่องทางปัญหา ปรับระบบโครงสร้าง และ กระบวนการให้ถูกต้องเสียใหม่ ส่งผลถึงการปรับพฤติกรรมของบุคคลและองค์การ ให้นำไปสู่ การปฏิบัติและใช้ได้จริงในชีวิต การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเราคาดหวังว่าจะนำไปสู่การศึกษา ที่ดีสามารถขจัดความยากจน สร้างทักษะชีวิตให้ครอบครัวเป็นปึกแผ่น ชุมชนเข้มแข็ง อนุรักษ์ วัฒนธรรม อนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม (ประเวศ วรรณี. 2541: 5)

ด้วยเหตุนี้จึงจัดตั้งกล่าวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 ว่าด้วย
 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 24 ข้อ 5 ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนที่จะสามารถพัฒนา
 ผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า “ให้สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัด
 บรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ และ
 มีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและ
 ผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ” ใน
 มาตรา 24 ข้อ 6 ได้กล่าวว่า “การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดได้ทุกสถานที่ที่มีการประสาน
 ความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตาม
 ศักยภาพ” นอกจากนี้ในมาตรา 29 ได้ระบุว่า “ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กร
 ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบัน
 ประชามติและสถาบันทางสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้
 ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จัก
 เลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการและมี
 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
 2542: 25-30)

ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
 ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่เน้นด้านพฤติกรรมของคนและสิ่งแวดล้อม มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้
 ความเข้าใจและเจตคติอันดีเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของสังคม ประเทศชาติและ โลก โดยส่วนรวมจุด
 มุ่งหมายของวิชาสังคมศึกษา เพื่อเป็นการเตรียมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ดำรงชีวิตอยู่อย่างมี
 คุณค่า มุ่งเน้นพฤติกรรมของคนและสิ่งแวดล้อม มุ่งหวังว่าผู้เรียนจะนำความรู้ไปแก้ปัญหาใน
 ชีวิตประจำวันได้ เพราะฉะนั้นวิชาสังคมศึกษาจึงควรให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงสภาพแวดล้อมที่ตัว
 นักเรียนอาศัยอยู่ ทั้งที่เป็นปัญหาและสภาพโดยทั่วไป ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้นำความรู้ที่ได้ไป
 ปรับตนเองให้เข้ากับสภาพของสังคมที่ตนเองสัมพันธ์อยู่ได้อย่างมีคุณค่า(เสิศคา ศิสนาน้อย, 2534: 4)
 โดยธรรมชาติของวิชาสังคมศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงไม่จำเป็นต้องเรียน
 จากห้องเรียนเพียงอย่างเดียว รูปแบบของการเรียนการสอนควรให้นักเรียนได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้
 ในชุมชนด้วย เพราะนักเรียนจะได้เรียนจากสภาพการณ์ที่แตกต่างกันไป ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษา
 นอกจากจะสอนให้ ผู้เรียนรู้เนื้อหาแล้ว ยังต้องสอนให้ผู้เรียนตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ของสังคม
 ด้วย

โรงเรียนวัดบ้านจรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ความสำคัญต่อ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เพราะเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ ครูควรใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนหลายๆ วิธี เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และดำเนินกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญเป็น ไปตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นวิธีการสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่างๆ ที่พึงประสงค์ ดังนั้น ผู้สอนจะต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนหลายๆ วิธี เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ครูผู้สอนต้องพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน การวัดประเมินผล การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ในปีที่ผ่านมาของโรงเรียนวัดบ้านจรม พบว่า ผู้เรียนยังมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในเรื่องของการดำเนินชีวิต และวัฒนธรรมประเพณีที่มีในชุมชน ขาด ความสนใจในวัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่ในชุมชน เพราะครูผู้สอนเน้นการจัดการเรียนการสอนที่อยู่ ในรูปหนังสือ ตำราเรียนที่เป็นเรื่องไกลตัวนักเรียน อีกทั้งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันก็เป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจ เพราะมีสื่อที่ทำให้ผู้เรียนสนใจ เช่น วัฒนธรรม การพูด การแสดงออก การกิน การละเล่น ละคร โทรทัศน์ การ โฆษณา การสื่อสารผ่านโทรศัพท์ สื่ออินเทอร์เน็ต เกมส์ ผู้วิจัย จึงเห็นว่า การจัดการเรียนรู้ที่ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งเป็นเรื่องที่ เกี่ยวข้องวิถีชีวิตและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียนครูผู้สอนควรสอนให้ผู้เรียน ได้เกิด การเรียนรู้ในเรื่องเหล่านี้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นตามเป้าหมายของ โรงเรียน และให้ผู้เรียนมีความรัก ภาคภูมิใจ ช่วยกันอนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่ในชุมชนให้ คงอยู่และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของ โรงเรียนวัดบ้านจรมอยู่ในระดับดีและดีมาก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ได้มีผู้ทำการวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับ ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางพัฒนา นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวนี้ เป็นรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ที่ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมเสนอปัญหาพร้อมกันใช้สื่อและวิธีการต่างๆ กระตุ้น ความสนใจของนักเรียน เป็นการพัฒนารูปแบบการสอนอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ผลการวิจัยหลายฉบับ ยังพบว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีประโยชน์สามารถนำมาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ได้ทุก โรงเรียนแม้มี ขนาดและระดับชั้นที่แตกต่างกัน อีกทั้งสามารถนำไปใช้ได้กับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพราะแหล่ง เรียนรู้ในชุมชนเป็นทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ทรัพยากรธรรมชาติ วัด หน่วยงานองค์กรชุมชน สถานประกอบการต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ทำได้ง่าย และพบมาก

ใกล้ชิดตัวนักเรียน การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นการฝึกฝน พัฒนา ทักษะ กระบวนการคิด กระบวนการทำงานกลุ่ม กระบวนการพัฒนาตนเองด้านภาวะผู้นำ การแสดงออก ความรับผิดชอบ นักเรียนมีความสุข สนใจเรียนจากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในสถานที่ที่เป็นแหล่ง เรียนรู้มากกว่าการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว นักเรียนมีความกระตือรือร้น กล้าแสดงความคิดเห็น เป็นการพัฒนานักเรียนทั้งด้านความรู้ กระบวนการและเจตคติเป็นอย่างดี (นิลฉวี พิทักษ์ และปิยะวรรณ ศรีสุรภัย. 2540 : บทคัดย่อ; พวงรัตน์ วิทย์มาภรณ์. 2541: บทคัดย่อ; และนราลักษณ์ ขจีจิตร. 2542: บทคัดย่อ)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการใช้ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพราะใน ปัจจุบันวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ได้ถูกละเลยและขาดความสนใจจากคน รุ่นหลังที่หลงไหลตามวัฒนธรรมต่างชาติหรือประเพณีที่ไม่ใช่ของคนไทย ครูถือได้ว่าเป็นบุคคลที่ ให้ความรู้และอบรมเด็กให้มีคุณภาพเกิดความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณีไทย จึงควรมุ่งมา ด้งามที่มีอยู่ในชุมชนที่พ่อแม่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมา มาสอนและให้เด็กๆ ได้ศึกษาเพื่อให้เกิดอยู่และ เกิดความรักหวงแหน ในวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามให้คงอยู่ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ใช้ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่องวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานของการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียน
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าสูงกว่า 0.50 ขึ้นไป
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. นักเรียนได้รับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. ได้แนวทางสำหรับครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาผลการใช้แผนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และวิชาอื่น
4. ได้แนวทางสำหรับการทำวิจัยกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในหัวข้อเรื่องอื่นๆหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในพื้นที่เขตบริการของ ตำบลบึงทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งกีดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 4 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบ้านรุน ตำบลบัวทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยเป็นครูประจำวิชา

2. สารการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัย

สารการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาในหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 เรื่อง 8 แผน ฤๅละ 2 ชั่วโมง ดังนี้

1. วัฒนธรรมด้านภาษา (ไทยเขมร ไทยลาว ไทยโคราช ไทยส่วย)
2. วัฒนธรรมด้านการทำมาหากิน (การทอผ้าไหม)
3. วัฒนธรรมด้านจิตใจ ความเชื่อ (การสะเดาะเคราะห์)
4. วัฒนธรรมด้านการละเล่นพื้นบ้าน (เดินกะลา เล่นว้าว ม้าก้านกล้วย)
5. ประเพณีการบายศรีสู่ขวัญ
6. ประเพณีการบวชนาค
7. ประเพณีการแต่งงาน
8. ประเพณีทำบุญเข้าพรรษา

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.2 ตัวแปรตาม คือ

3.2.1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.2.3 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่องวัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่องวัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 สัปดาห์ละ 1 ครั้งๆละ 2 ชั่วโมง ใช้เวลาในการทดลอง 16 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมเวลาในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง รายละเอียดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอน โดยครูกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้า เพื่อสอนนักเรียนเป็นรายลักษณะอักษร สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ครูมีความมั่นใจในการสอน ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพและสามารถตรวจสอบการสอนของครูและความพึงพอใจของนักเรียนได้

2. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง ทรัพยากร สถานที่ บุคคล ที่เป็นภูมิปัญญาชุมชน แหล่งข้อมูลชุมชน กิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นจุดเด่นของชุมชนนั้นๆ สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจ เห็นความสำคัญตระหนักและช่วยให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่ครูเตรียมไว้ล่วงหน้า และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

4. วัฒนธรรมประเพณี หมายถึง สิ่งที่คนในชุมชนปฏิบัติต่อกันมา อันแสดงถึงความเจริญงอกงาม ความสามัคคี การใช้ภูมิปัญญาในการแก้ปัญหา การสร้างสรรค์ และการดำเนินชีวิตของคนในอดีตและปัจจุบัน ที่มีการสั่งสม ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง จนเป็นแบบแผนขนบธรรมเนียมและถ่ายทอดสืบมาช้านาน ตามความเชื่อจนถึงปัจจุบัน

5. ประสิทธิภาพ หมายถึง คุณภาพของการเรียนรู้ที่ให้กับผู้เรียน โดยใช้สื่อหรือนวัตกรรมกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งประสิทธิภาพมาจากผลของการกำหนด E_1 / E_2 E_1 หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการหรือสื่อ E_2 หมายถึง ประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด แบบทดสอบย่อย ใบงานในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะความสามารถของบุคคลที่พัฒนาองอาจมากขึ้น โดยมีผลมาจากการเรียนการสอน การฝึกอบรม ซึ่งจะมีผลต่อความสามารถทางสมอง ความรู้ ทักษะ ความรู้สึก สามารถวัดเป็นคะแนนได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทั้งทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

7. ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง การเปรียบเทียบคะแนนของการทดสอบก่อนเรียนและการทดสอบหลังเรียนจากการใช้สื่อหรือเครื่องมือในการจัดการเรียนให้กับผู้เรียนที่ต้องการทดลองหรือการเรียน โดยแสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน

8. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อการทำงาน หรือการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ความพึงพอใจในการเรียน เป็นการแสดงถึงความรู้สึกพอใจ ชอบใจ ในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนและต้องดำเนินกิจกรรมนั้นๆจนบรรลุวัตถุประสงค์

9. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในเขตพื้นที่บริการของตำบลบัวทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 4 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนวัดบ้านสวายตอ โรงเรียนบ้านตะเคียน โรงเรียนบ้านหนองเพชรและโรงเรียนวัดบ้านรุน นักเรียนทั้งสิ้น 65 คน